

Οι Θέσεις, Συμπεράσματα και Προτάσεις μου στο 2^ο Συνέδριο Γεωπολιτικής-Γεωστρατηγικής-Γεωοικονομίας, 9-11 Φεβ 2024, Θεσσαλονίκη για το NATO

Αναστάσιος Μπασαράς*

Εγώ στην καριέρα μου είχα δύο εργοδότες μεγάλους. Έπαιξαν μεγάλο ρόλο στην ζωή μου, και στην διαμόρφωση την επαγγελματική και στο χαρακτήρα μου. Ο ένας λέγεται Πολεμική Αεροπορία, ο άλλος λέγεται NATO. Και από τους δύο έμαθα πάρα πολλά. Είναι βέβαια και χαρακτήρας, που το μισό ποτήρι το βλέπω πάντοτε μισογεμάτο.

Κατ' αρχάς να καταλάβουμε όλοι ότι το NATO είναι μια πολιτική και στρατιωτική συμμαχία με σκοπό την εγγύηση της ελευθερίας και της ασφάλειας των μελών του με πολιτικά και στρατιωτικά μέσα. Είναι μια τριπλή σε διαστάσεις συμμαχία. Οι δύο διαστάσεις, η πολιτική και η στρατιωτική, φαίνονται καθαρά. Δεν θα τις πιάσω καθόλου. Ωστόσο, μέσα από την τριπλή αυτή διάσταση. Υπάρχει και μια τρίτη διάσταση, η επιχειρηματική, με επακόλουθες μπίζνες, μέσα όμως πάντα από την συναίνεση, και παζάρεμα και δίνω και παίρνω και συναινώ. Αλλά σ' αυτή την επιχειρηματική διάσταση, τα ευφυή μέλη συμμετέχουν περισσότερο. Και με πόνο ψυχής λέω ότι η χώρα μου γιατί την έζησα, δεν είναι ένα ευφυές μέλος. Δεν θα πάω σε κανένα όνομα και ούτε με ενδιαφέρει. Εγώ 20 χρόνια στο NATO, έζησα και πολλές άσχημες στιγμές, όταν έβλεπα από πρέσβεις μέχρι τον τελευταίο εθνικό αντιπρόσωπο, στις περισσότερες φορές, ή δεν είχαν καθόλου θέση ή προτάσεις ή και όταν λαμβανόταν μια απόφαση η ελληνική αντιπροσωπεία δήλωνε subject to confirmation. Αυτό σαν μια παρατήρηση. Επίσης, θέλω να τονίσω ότι η ένταξη στο NATO σε οποιοδήποτε άλλο ευρωπαϊκό κράτος που είναι σε θέση να προωθήσει τις αρχές αυτής της συνθήκης και να συμβάλει στην ασφάλεια της περιοχής, ενθαρρύνεται, είναι καταστατική και δεν συζητιέται.

Επιπλέον, να τονίσω ότι η Συμμαχία δημιουργήθηκε από ανθρώπους και έθνη που είχαν ζήσει τους δύο καταστροφικούς πολέμους και αυτές είναι οι τρεις μεγάλες δυνάμεις: ΗΠΑ, Βρετανία και η Γαλλία. Ο Ψυχρός Πόλεμος τελείωσε χωρίς να πέσει κανένας πυροβολισμός. Η Ελλάδα και η Τουρκία εντάχθηκαν στο NATO την ίδια ημερομηνία και αυτό δεν είναι τυχαίο. Στην Ευρώπη δεν βρίσκουμε καμία άλλη χρονική στιγμή, που να είχαμε τόσο πολύ ησυχία;

Και λακωνικά, πρώτα-πρώτα θα ήταν ευχής έργο η Τουρκία να αποχωρήσει από τη Συμμαχία. Τότε η συμμαχία, είμαι βέβαιος, θα μας προστάτευε πολύ καλύτερα. Δεν γίνεται αυτό, όμως, δεν γίνεται αυτό από το καταστατικό. Το NATO δεν είναι κάτι που είναι σαν τα καταστατικά των σωματείων και αλλάζει και αλλάζει τόσο εύκολα.

Επίσης, η Ελλάδα διαχρονικά είναι ανασφαλής και εγκλωβισμένη στην τουρκική απειλή και το άκουσα πολλές φορές και όλα τα συγκρίνουμε με την Τουρκία.

Και επειδή έζησα και πολλά πράγματα στην Τουρκία, όντας 20 χρόνια και φτάνοντας στη βάση και βλέποντας εκεί πως τα συστήματα αεράμυνας και πως τα ραντάρ συντηρούνται και πως στην Ελλάδα δεν θα το πω αυτό εδώ, έχω προσωπική γνώμη.

Είναι μια οξύμωρη κατάσταση αυτό που ζούμε στην Ελλάδα και μάλιστα εάν κάνουμε κάποιο σφάλμα βλέποντας κοντόφθαλμα και βγάζοντας άλλα απωθημένα όπως έγιναν το 1974 από τον Καραμανλή.

Να ξέρετε, ούτε στον αιώνα τον άπαντα δε θα βρούμε Τουρκία να συναινέσει να ξαναμπούμε.

Είμασταν πολύ τυχεροί, αν ήταν ο Ερντογάν, ούτε σε 100 αιώνες θα συναινέσει να ξαναγυρνούσαμε στο NATO και έτσι θα έλεγα ότι είναι απαραίτητο, είναι απαραίτητο να γίνει καλύτερα κατανοητό ποια είναι τα όρια και οι δυνατότητες της παρέμβασης της Συμμαχίας όσο αφορά την προστασία των

εθνικών συμφερόντων, τόσο από τους διαμορφωτές αποφάσεων της ελληνικής εξωτερικής αμυντικής πολιτικής όσο και από την κοινή γνώμη.

Γιατί έχω ακούσει να μιλάνε κατά ένα λαϊκίστικο τρόπο ακόμα και άνθρωποι που είναι μέσα στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και μέσα στο Υπουργείο Εξωτερικών, πράγμα που ξέρουν πολύ καλά ότι δε γίνεται.

Και κάτι ακόμη, οι ΗΠΑ ασφαλώς και υπαγορεύουν τι θα κάνουν στο NATO, αλλά από την άλλη μεριά οι ΗΠΑ πληρώνουν για όλα. Διότι η Γερμανία μέχρι προχθές ήταν σχεδόν στο 1% και κάτω από την απαίτηση του NATO το 2%, έπρεπε δηλαδή να βάζει, ετησίως, τουλάχιστον ακόμη 45 δις για την άμυνα του NATO. Η Ελλάδα είναι αυτή που με κάνα δυο ακόμα χώρες και με πρώτη την ΗΠΑ πάνω από το 2% που έθεσε απαίτηση όσον αφορά το για τον γενικό γραμματέα του NATO.

Και θα απαντήσω περισσότερο σε πολλούς, ανώτατα στελέχη ακόμη και πρέσβεις που κατακρίνουν τον ΓΓ του NATO. Ο Γενικός Γραμματέας του NATO είναι εκτελεστικό όργανο, είναι τα έθνη που πρέπει, να τα έθνη από το πιο μικρό που μπήκε τελευταία εδώ την Βόρεια Μακεδονία, μέχρι το πιο μεγάλο να πιάσουν από το αυτί τον ΓΓ του NATO ότι δε μπορεί να λείι κάτι του κεφαλιού του. Εκτός αν είναι ηλίθιος, αν αυτό δεν το έχει συμφωνήσει τουλάχιστον με τους μεγάλους παίκτες.

Όσο αφορά, την ένταξη της Κύπρου στο Partnership Δεν μιλάω δηλαδή στα κανονικά μέλη. Όταν είδαμε πόσο δύσκολο, μα πόσο δύσκολο, μα πόσο δύσκολο, και τι έδωσε η Αμερική, για να βάλει τη Σουηδία στο NATO, ούτε στον αιώνα τον άπαντα θα συναινέσουν οι Τούρκοι για να μπει. Άρα να μην το συζητάμε καθόλου αυτό και να είμαστε ρεαλιστές. Ήταν πολύ μεγάλη επιτυχία της δικής μας πολιτικής που καταφέραμε και τη βάλουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τώρα η ευκαιρία για την Κύπρο ήταν εκεί στα χρόνια του 60. Μια χαρά θα έμπαινε, αλλά οι κάποιος ηλικίας, ξέρουμε και πόσο καλά ή κακά ήταν τα πράγματα και στη δεκαετία του 60.

Αυτή τη στιγμή έχουμε εδώ, την Ευρωπαϊκή Ένωση και εδώ το NATO. Θα δείτε ότι από τα 30 τόσα μέλη του NATO, τα 20 είναι και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε ένα σημείο, είχε ο μακαρίτης ο Παπανδρέου δίκιο, όταν έλεγε ΕΟΚ και NATO το ίδιο συνδικάτο NATO, τα ίδια σχεδόν μέλη είναι. Δεύτερον, η Ευρωπαϊκή Ένωση εάν θέλει να αποκτήσει ανεξαρτησία στην άμυνα και να σταθεί στα πόδια της η άμυνα, και εμείς οι στρατιωτικοί το ακούμε συνέχεια αυτό. Η ανεξάρτητη άμυνα δεν κοροϊδεύει, θέλει λεφτά. Και θέλει και πολλά λεφτά. Οι Γερμανοί παραδείγματος χάρη, να ρίξουν μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως έχουν ρίξει μερικά τρισεκατομμύρια οι Αμερικανοί, να ρίξουν καμιά διακοσαριά τόσα δισεκατομμύρια. Και, σχεδόν άλλα τόσα να ρίξουν και οι Γάλλοι. Άρα ας το κρατήσουμε αυτό σαν όνειρο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει πάντοτε το επιχείρημα, και ο Μακρόν και ο Σουλτς και όλοι θα λένε: Ε, αφού έχουμε στρατό και τον έχουμε μέσα στο NATO και είμαστε το ίδιο συνδικάτο, αυτόν θα χρησιμοποιήσουμε. Αυτό είναι το δεύτερο σημείο περί του ρεαλισμού της απόκτησης κοινής άμυνας στην πολιτεία που θέλαμε εμείς οι Έλληνες.

Μια απόφαση του NATO είναι η έκφραση μιας συλλογικής θέλησης όλων των μελών, καθόσον όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη συναίνεση ! Εκατοντάδες επισήμων, καθώς και, πολιτικών και στρατιωτικών ειδικών, συναντώνται, καθημερινά στο Επιτελείο του NATO για να ανταλλάξουν πληροφορίες, να μοιραστούν ιδέες και να βοηθήσουν στην προετοιμασία αποφάσεων, όταν χρειάζεται, πάντοτε, σε συνεργασία με τις εθνικές αντιπροσωπείες και τους επιτελείς του NATO. Περίπου 40 τρίτες χώρες συνεργάζονται με το NATO για ένα ευρύ φάσμα πολιτικών θεμάτων και θεμάτων που αφορούν την ασφάλεια. Αυτές οι χώρες επιδιώκουν το διάλογο και την πρακτική συνεργασία με τη Συμμαχία και πολλοί συμβάλλουν στις επιχειρήσεις και τις αποστολές υπό την ηγεσία του NATO.

Η δύναμη του NATO είναι ότι παρά τις διαφορές, είχε πάντα τη δυνατότητα να ενωθεί στο βασικό καθήκον να υπερασπιστεί και να προστατεύσει ο ένας τον άλλον. Και για να κρατήσει τους λαούς του ασφαλείς, αντιμετωπίζει πρωτοφανείς προκλήσεις. Προκλήσεις που κανείς δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μόνος του. Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι ένας αγώνας γενεών. Έχουμε δει μόνο την αρχή απειλών στον κυβερνοχώρο. Η τεχνητή νοημοσύνη, η κβαντική και τα μεγάλα δεδομένα θα μπορούσαν να αλλάξουν τη φύση της σύγκρουσης. Περισσότερο και από τη βιομηχανική επανάσταση.

Το NATO είναι μια ισχυρή συμμαχία, αλλά για να παραμείνει μια ισχυρή συμμαχία, το NATO πρέπει να είναι μια δίκαιη συμμαχία. Σε έναν ιδανικό κόσμο δεν θα χρειαζόταν να ξοδεύουμε χρήματα για την

άμυνα. Αλλά δε ζούμε σε έναν ιδανικό κόσμο. Η ελευθερία έχει εχθρούς και πρέπει να αποθαρρυνθούν. Και αν αποτύχει η αποτροπή, πρέπει να πολεμήσουμε. Χρειαζόμαστε τη συλλογική δύναμη επειδή θα αντιμετωπίσουμε νέες απειλές. Και είδαμε τόσες φορές πριν πόσο δύσκολο είναι να προβλέψουμε το μέλλον. Χρειαζόμαστε μια στρατηγική για την αντιμετώπιση της αβεβαιότητας. Αυτή η στρατηγική είναι το NATO. Ένα ισχυρό και ευκίνητο NATO μειώνει τους κινδύνους και δίνει τη δυνατότητα αντιμετώπισης των εκπλήξεων όταν συμβαίνουν και θα συμβαίνουν. Το NATO είναι μια συμμαχία κυρίαρχων εθνών συνδυσασμένη από τη δημοκρατία, την ελευθερία και το κράτος δικαίου, αξίες που βρίσκονται στην καρδιά του NATO, όπως δήλωσε ο πρόεδρος του Ο Χαν, ο πρώτος, ο πρώτος ανώτατος συμμαχικός διοικητής του NATO. Ανησυχούμε όχι μόνο για την προστασία του εδάφους, αλλά και για την υπεράσπιση Ενός τρόπου ζωής.

Οι Βασικές Παραδοχές: Η ιδρυτική συμφωνία του NATO δεν προβλέπει παροχή εγγυήσεων ασφαλείας υπό του NATO σε ένα μέλος έναντι ενός άλλου μέλους. Ωστόσο, θα κάνει ότι είναι δυνατό για να διαχειριστεί και αποτρέψει μια τέτοια κρίση/σύγκρουση, που προφανώς επηρεάζει την ασφάλεια της Συμμαχίας. Σύμφωνα με το Άρθρον 1. *‘Τα Μέρη αναλαμβάνουν, ως καθορίζεται εν τω χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, όπως διακανονίζουν πάσαν διεθνή διαφοράν εις ην ήθελον ευρεθή εμπλεγμένα, δι’ ειρηνικών μέσων, κατά τρόπον ώστε η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια και η δικαιοσύνη να μη εκτεθούν εις κινδύνους, και όπως εις τας διεθνείς αυτών σχέσεις απέχουν της απειλής ή της χρησιμοποίησεως βίας καθ’ οιονδήποτε τρόπον απάδοντα προς τους σκοπούς του ΟΗΕ.’*

Είναι λαθεμένη η αντίληψη πολλών πολιτικών και μεγάλης μερίδας της κοινής γνώμης στην Ελλάδα ότι το NATO είναι δυνητικός προμηθευτής ασφαλείας απέναντι στην κυρίαρχη απειλή: την Τουρκία. Τα θεμελιώδη καθήκοντα της Συμμαχίας είναι: Η συλλογική άμυνα, σύμφωνα με το άρθρο 5 τη Συνθήκης της Washington, Η διαχείριση κρίσεων, που δυνατόν να επηρεάσουν την ασφάλεια της Συμμαχίας, πριν, κατά & μετά την εξέλιξή τους σε συγκρούσεις, &, το πλέγμα συνεργασιακής ασφαλείας του NATO με τρίτα κράτη, εταίρους ή διεθνείς οργανισμούς

Οι Θέσεις Ελλάδας: Τρίτον, συνηθίζω τις προσωπικές μου θέσεις πάντοτε να τις συντονίζω με την επίσημη πολιτική εθνική της χώρας μου. Και θα ήθελα να σας τονίσω εδώ αυτά τα πήρα από το Υπουργείο των Εξωτερικών, ότι η επίσημη, και για μένα είναι πάρα πολύ καλές οι επίσημες θέσεις της χώρας μου. Η χώρα μου τα λέει μια χαρά και είμαι περήφανος:

- ✓ Αναγνώριση προβαδίσματος Ηνωμένων Εθνών ως αρμόδιου νομιμοποιητικού Οργανισμού για τα διεθνή θέματα ασφαλείας,
- ✓ Διαμόρφωση βελτιωμένης σχέσης μεταξύ του NATO και Ρωσίας.
- ✓ Ενεργός συμμετοχή με σκοπό την ενδυνάμωση της συνεργασίας Συμμαχίας και εταίρων της.
- ✓ **Ένταξη και της Σερβίας στο NATO**
- ✓ Διαμόρφωση λειτουργικότερης σχέσης Συμμαχίας και ΕΕ σε θέματα ασφαλείας & άμυνας.
- ✓ Ενίσχυση του διαλόγου και συνεργασίας NATO με Ηνωμένα Έθνη και
- ✓ Εμπέδωση σταθερότητας στη νότια πτέρυγα της Συμμαχίας με τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής

Τα Συμπεράσματα και Προτάσεις:

- ✓ Η συμμετοχή της Ελλάδος στο NATO είναι, όχι μόνο, πολιτικά δεδομένη αλλά και επιβαλλομένη γεωστρατηγικά.
- ✓ Η Ελλάδα δεν έχει την πολυτέλεια του απομονωτισμού, η μόνη ρεαλιστική στρατηγική επιλογή είναι η ενεργός συμμετοχή στους διεθνείς Οργανισμούς. Η συμμετοχή της διασφαλίζει το εθνικό συμφέρον, βελτιώνει τη διεθνή επιρροή, προτάσσει πρωτοβουλίες και προάγει την πολιτική αξιοποίηση της συνεισφοράς.
- ✓ Το εθνικό συμφέρον, οι σκοποί και οι προτεραιότητες της άμυνας και ασφαλείας της Ελλάδας εξυπηρετούνται καλύτερα ‘Μέσα από τη Συμμαχία’ και γι’ αυτό χρειάζεται πολιτική βούληση, δέσμευση και δραστηριοποίηση των πολιτικών και στρατιωτικών παραγόντων.
- ✓ Θα ήταν ευχής έργον, η Τουρκία να αποχωρήσει από την Συμμαχία, τότε η Συμμαχία θα μας προστάτεψε καλύτερα! Αλλά τέτοια λάθη δεν τα κάνει, δεν θα τα κάνει ποτέ η Τουρκία.
- ✓ Η Ελλάδα διαχρονικά ανασφαλής και εγκλωβισμένη στην τουρκική απειλή, δεν απολαμβάνει εγγυήσεις αμυντικής ασφαλείας από το NATO και διατείνεται ότι απειλείται σοβαρά από ένα κράτος-μέλος της συμμαχίας. Οξύμωρη κατάσταση, η οποία, εάν αντιμετωπιστεί κοντόφθαλμα

και επιδερμικά, κινδυνεύει να μη διακρίνει τις δυσδιάκριτες μακροχρόνιες γεωπολιτικές εγγυήσεις που προσφέρει το NATO, και πιθανόν να οδηγήσει σε παράλογες αντιδράσεις.

- ✓ Είναι απαραίτητο να γίνουν καλύτερα κατανοητά τα όρια/δυνατότητες παρέμβασης της Συμμαχίας, όσον αφορά την προστασία των εθνικών συμφερόντων, τόσο από τους διαμορφωτές αποφάσεων της ελληνικής εξωτερικής/αμυντικής πολιτικής όσο και από την ελληνική κοινή γνώμη.

** Το κείμενο αυτό αποτέλεσε τη βάση της εισήγησής μου στο 2^ο Συνέδριο Γεωπολιτικής-Γεωστρατηγικής-Γεωοικονομίας: Παράγοντες Μετάβασης Γεωπολιτικής Ισχύος & Προκλήσεις Ασφαλείας, 9,10,11 Φεβ 2024, Hyatt Regency-Θεσσαλονίκη*

Μπασαράς Αναστάσιος

Ηλεκτρονικός Μηχανικός ΣΙ(ΣΜΑ), Επιτυχών πρώτος. MSc in Digital Communications (University of Kent, UK) & MSc in Computer Systems/SW Engineering (NATO/Belgium).

Πολλά σχολεία μετά την αποφοίτηση, βασικότερα: Ποιοτικός Έλεγχος (NATO), Logistics Management & Engineering (Portland State University, ΗΠΑ), Θεωρία Ραντάρ (Ιταλία).

Εξωτερικός καθηγητής, για πολλά χρόνια, ΣΙ/ΣΜΑ, ΤΕΙ, ΣΤΥΑ και ΙΕΚ.

Αποχώρησε από την Π.Α. το 1989, μετά από αίτησή του, με τον βαθμό του Σμηνάρχου, περνώντας από όλες τις μονάδες και τις θέσεις (Αεροδρόμια, Μονάδες Ραντάρ, Μονάδες / Επιτελεία: Εκπαιδευτικές, Επιτελικές και Πληροφοριών)

Από το 1990 μέχρι το 2010, επικεφαλής των τομέων "Logistics Support" & "Acquisition Logistics" του Προγράμματος Αεράμυνας της NAMSA/NSPA NATO.

Συνιδρυτής και τ. Αντιπρόεδρος του (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.). Συνιδρυτής του Σ.Α.Σ.Ι. και Αντιπρόεδρος του ΔΣ, Μέλος του ΔΣ της Αεροπορικής Ακαδημίας Ελλάδος, Μέλος Κιβωτού Ολιστικής Παιδείας Ε.Δ.

Συγγραφέας εγχειριδίων: Βασική θεωρία ΗΥ, Συστήματα Τηλ/νιών, Logistics: Management & Engineering and Support. Συντονιστής/ Επόπτης Μεγάλων Συνεδρίων και Ημερίδων, Συντονιστής και Συντάκτης των Εγχειριδίων του ΕΛΙΣΜΕ (Εθνική Άμυνα και Ασφάλεια, Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, Φάκελος: Διαχείριση Κρίσεων), Η Λευκή Βίβλος του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. (200 Χρόνια μετά την Επανάσταση του 1821: Τα μεγάλα θέματα της Ελλάδας.

Συντονιστής και διαλέκτης μεγάλων Σεμιναρίων. Αρθρογράφος.

Περισσότερα: www.abc10.gr. Νυμφευμένος με την Λίνα Γριβάκου. Πατέρας 3 τέκνων (++) . Γεννήθηκε στην Καλαμπάκα.